
Samarbejde og inklusion

Materielle   Tid   Alder
B4   **30-60 min**   **13-15**

Nøgleord: Ligebehandling, LGBT, normer/stereotyper, skolemiljø

Indhold

En bevægelsesøvelse, hvor eleverne bliver udfordret på deres interkulturelle kompetencer og samarbejdsevne i en boldleg. Boldlegen følges op af en lærerstyret brainstorm om normer i klassen og i samfundet, som danner afsæt for en diskussion af gruppebegrebet ift. skolemiljø, kultur og normer.

Formål

- At eleverne bliver bevidste om egen rolle i et fællesskab
- At eleverne reflekterer over, hvordan man skaber et inkluderende skolemiljø
- At styrke deres evne til at tage imod såvel nye klassekammerater som inkludere klassekammerater, der på en eller anden måde ikke passer ind i normerne

Fag

Dansk, historie

Trinmål efter 9. klasse

Dansk

- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- beherske ord og begreber fra mange forskellige fagområder
- vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer

Historie

- give eksempler på, at en periodes fremherskende værdier og holdninger kan forklare afgørende begivenheder og samfundsforandringer.
- forholde sig til eksempler på kulturmøder og kultursammenstød i dansk, europæisk og global sammenhæng.
- indgå i diskussion om forandringer i forskellige perioders opfattelser af magt og ret, herunder regulering af forholdet mellem den enkelte og fællesskabet

Tidsforbrug

30 minutter – 60 minutter, afhængigt af, hvor talende en klasse, det er

Materialer

- Cirka 10 bolde – for eksempel tennisbolde
- Et åbent rum (en gang, en gymnastiksal eller udendørs)
- En tavle, whiteboard eller flipover

Vejledning

1. Introducer til øvelsen

Inddel eleverne i grupper på 7-10 personer. Udpeg evt. en elev i hver gruppe som observatør og bed eleven om at lægge mærke til, hvad der sker i gruppen under øvelsen.

Giv hver gruppe 2-3 bolde og giv dem følgende instruktion:

- I skal få boldene til at cirkulere rundt mellem alle i gruppen
- Boldene skal cirkulere i et bestemt mønster
- I må ikke tale sammen

2. Første runde: Grupperne begynder legen

Grupperne arbejder, indtil de har fundet et mønster, der kører. (Du kan her fortælle eleverne, at denne bevægelse/dette mønster kan sammenlignes med en gruppes kulturelle normer og regler).

Når rytmen fungerer, bytter en til to elever fra hver gruppe plads med samme antal elever fra en anden gruppe. Fordelen ved at vælge to elever er, at der er to til at deles om frustrationerne og den udstilling, der kan ligge i ikke at kunne finde rytmen straks. Det anbefales derfor at vælge forholdsvis stærke elever, der byttes ud.

Det er vigtigt, at eleverne fortsat ikke taler sammen under eller efter ombytningen, så de er nødt til at indoptage de nye uden at bruge sproget.

3. Anden runde: Grupperne fortsætter legen og flere elever bytter evt. plads

Sig til grupperne, at de skal fortsætte i den samme rytme og med de samme regler som før. Når rytmen fungerer igen eller en ny rytme evt. er skabt, kan man bytte endnu en elev ud eller øvelsen kan stoppe her. De fleste klasser finder denne øvelse sjov, så hvis det er tilfældet hos jer, kan I lave endnu en ombytning.

Eleverne skal nu dele og diskutere deres oplevelser af, hvad der skete i øvelsen. Få først observatørerne til at give deres billede af, hvad de så:

- Var det svært at finde en rytme i begyndelsen?
- Hvordan fandt og holdt gruppen deres rytme?
- Hvad skete der med rytmen, da der kom nye ind i fællesskabet?
- Hvordan tog de andre imod den eller de nye?

- Hvad gjorde de for at hjælpe?
- Hvordan reagerede de nye?
- Hvad gjorde de for at passe ind?

Spørg dernæst, hvordan de nye i grupperne oplevede det at komme ind i gruppen udefra og skulle passe ind i et bestemt mønster, de ikke kendte til.

- Var det svært at skifte gruppe? Hvorfor?
- Hvordan synes de, at de blev taget imod af de andre?
- Hvad gjorde de andre, der fik dem til at føle sig velkomne?
- Hvad gjorde de, som gjorde det vanskeligere at føle sig som en del af gruppen?
- Hvad gjorde de nye selv for at komme ind i gruppen?

Få til slut klassen som helhed til at forholde sig til de samme spørgsmål:

- Hvordan oplevede I det at få nye medlemmer ind i gruppen?
- Hvad gjorde I for at få de nye i gruppen til at føle sig velkomne?

4. Diskussion om normer på jeres skole

Spørg eleverne, om de ved, hvad en norm er? Sørg for, at alle er klar over, hvad ordet betyder. Du kan for eksempel forklare dem, at normer kan defineres som forventninger, idealer og regler for, hvad der er accepteret/ikke-accepteret og hvad der er positivt/negativt i et samfund eller andre fællesskaber som for eksempel en klasse eller skole. Normer spiller dermed både en rolle for, hvordan mennesker forholder sig til hinanden og til sig selv.

Nye deltagere i en gruppe eller mennesker, der af andre grunde ikke følger normen, kan nogle gange have svært ved at aflæse normerne og dermed passe ind. Især hvis de f.eks. ikke taler sproget, eller hvis normerne der, hvor de kommer fra, er meget anderledes. Eller hvis de simpelthen ikke ønsker at "passe ind".

De mønstre, som eleverne etablerede med boldene, kan ses som sådan et sæt normer. Få dem til at reflektere over det, der skete med boldene, ud fra ideen om dem som et sæt normer.

Spørg derefter eleverne, hvilke normer de mener gælder i klassen og på skolen. Skriv deres bud op på tavlen. Du kan bruge følgende spørgsmål som inspiration:

- Hvilke normer har vi for, hvordan vi opfører os i klassen? (F.eks.: "Vi respekterer hinanden", "vi lytter til hinanden" – brug "Grundregler", hvis I har arbejdet med den).
- Hvilke normer har vi for, hvad for noget tøj vi går i?
- Er der forskellige normer for drenges og pigers opførsel i vores klasse?
- Har vi nogen normer for at invitere hinanden hjem?
- Hvilke normer har vi, når det gælder kønsidentitet, kønsudtryk eller seksuel orientering?

- Hvilke normer har vi for, hvem der kan være kærester med hvem? F.eks. piger kan være kærester med drenge, to piger kan være kærester, to drenge kan være kærester?
- Hvilke normer synes I er positive, og hvilke er negative?
- Hvad sker der, hvis nogen ikke passer ind i normerne?
- Hvad vil det sige at være 'normal' og 'passe ind'? Er det vigtigt at kunne aflæse og følge de kulturelle mønstre (ligesom at kunne forstå 'boldmønstrene')?
- Hvis ja, kræver det hjælp fra klassekammeraterne, eller kan man gøre det alene?
- Hvis nej, er det okay i klassen og på skolen ikke at følge normerne?

Forklar eleverne, at forholdet mellem en majoritet og en minoritet kan beskrives som et ulige eller asymmetrisk magtforhold. Majoriteten (som ikke nødvendigvis er den største antalsmæssigt) har magten til at definere normerne, og hvordan man skal følge dem. Derfor kan det være svært for en person fra en minoritet, eller for en som ikke følger normerne, at føle sig inkluderet og accepteret i et fællesskab. Majoriteten kan derfor siges at have et ansvar for at få andre til at føle sig velkomne og ikke ekskluderede.

- Mener I, at miljøet på skolen er sådan, at elever og lærere, der ikke passer ind i kønsnormerne, kan føle sig inkluderede og respekterede? Kan en transkønnet elev eller lærer f.eks. føle sig inkluderet og respekteret?
- Er religiøs eller etnisk mangfoldighed noget, der bliver anset for en positiv ressource på jeres skole?
- Giver det noget til en gruppediskussion, når folk har forskellige meninger og/eller baggrunde?
- Hvordan er det, når en ny elev begynder i klassen eller på skolen? Kan man komme ind i klassen og de dominerende normer her uden hjælp fra de andre, eller bliver det lettere, hvis andre hjælper til?
- Kan en ny elev, eller en der ikke følger normerne, påvirke normerne i klassen? Brug eksempler fra boldlegen (Var det nemt/muligt for de nye at ændre på mønstrene?)
- Hvad er de positive sider ved at bryde med normer, der kan være undertrykkende eller ekskluderende?

5. Saml op på øvelsen med spørgsmål som:

- Hvad syntes I om øvelsen?
- Diskuter de mange normer, vi møder rundt om i vores liv, for eksempel på nettet.
- Hvordan påvirker det den måde, vi er over for andre, for eksempel nye elever i klasser, hvis vi er bevidste om normerne?
- Hvad er vigtigst: At være en del af en gruppe, eller at have sin egen unikke identitet, også selv om det betyder at man måske afviger fra normen?

Med udgangspunkt i elevernes svar kan I evt. afrunde med en diskussion om balancen mellem på den ene side at have brug for trygheden i et fællesskab, og på den anden side gerne at ville være unik og ikke falde i ét med mængden. Brug for eksempel spørgsmål som:

- Er der normer, som det er helt fint at følge? (For eksempel at det er forkert at slå ihjel og stjæle, eller at alle mennesker har de samme menneskerettigheder.)
- Er der normer, som kan gøre det svært for nogen at blive del af en gruppe? (For eksempel normer for, hvem man forelsker sig i).

Tip til læreren

Du kan afslutte med at spørge eleverne, om der er noget, de vil gøre anderledes eller tænke mere over efter denne øvelse. For eksempel i forhold til nye klassekammerater eller andre elever, der ikke passer ind i normerne.

Vær opmærksom på:

Hvis der er LGBT-personer i klassen eller elever med etnisk eller religiøs minoritetsbaggrund, kan det være mest hensigtsmæssigt at bruge andre eksempler i diskussionen end netop de minoriteter, de tilhører. Det er vigtigt, at disse elever ikke gøres til eksponenter, hvis de ikke er tilpas med det. Men hvis der er tale om elever, der gerne diskuterer ud fra deres minoritetsbaggrund, kan det være en god ide at inddrage deres erfaringer.

Under diskussionen er det vigtigt at sikre, at eleverne ikke benytter sig af konkrete eksempler, der involverer eller berører andre elever på en negativ måde, for eksempel når I taler om "ikke at passe ind i normerne".

Anbefalinger

Det anbefales, at du arbejder med denne øvelse, efter at du har arbejdet med "Grundregler".

Det anbefales også at arbejde med "Kønsroller", som mere målrettet omhandler kønsnormer og forventninger til drenge og piger, og med øvelsen "Heteronormen", der behandler normernes betydning for vores liv og identitet.